

Sajtó és Tájékoztatás

Az Európai Unió Bírósága
123/21. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY
Luxembourg, 2021. július 8.

A főtanácsnok indítványa a C-132/20. sz. ügyben
Getin Noble Bank

Bobek főtanácsnok: a lengyel legfelsőbb bíróság által hivatkozott körülmények nem alkalmasak arra, hogy megkérdőjelezzék potenciálisan valamennyi 2018 előtt kinevezett lengyel bíró függetlenségét és pártatlanságát

A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) egy felülvizsgálati kérelem alapján előtte folyamatban lévő eljárásban egy sor kérdést terjesztett a Bíróság elé. A nemzeti bíróság többek között azon az állásponton van, hogy a Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (wrocławai fellebbviteli bíróság, Lengyelország) azon bírái, akik részt vettek a 2019. február 28-i, a felperesek fellebbezéseit elutasító ítélet (megtámadott ítélet) meghozatalában, azon eljárás miatt, amellyel őket első alkalommal nevezték ki bírói tisztségbe, lehet, hogy nem felelnek meg az uniós jogból eredő függetlenség követelményének.

E bíróság különösen arra keresi a választ, hogy valamely tagállami bíró első bírósági kinevezésével kapcsolatos körülmények – abban az időszakban, amikor ezt az államot még antidemokratikus rezsim irányította, és ez az állam még nem csatlakozott az Európai Unióhoz –, valamint az, hogy az ilyen bíró a kommunista rendszer bukását követően ezen állam igazságszolgáltatása keretében továbbra is bíró maradt, kétségeket ébreszthet-e ezen bíró EUSZ 19. cikk (1) bekezdése és az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikke értelmében vett jelenlegi függetlenségét és pártatlanságát illetően.

Michał Bobek főtanácsnok a mai indítványában először az előzetes döntéshozatal iránti kérelem állítólagos elfogadhatatlanságára vonatkozó, a Rzecznik Praw Obywatelskich (ombudsman, Lengyelország) által felhozott érveket vizsgálja meg. Az ombudsman szerint az előzetes döntéshozatalra utaló végzést egy olyan bíró terjesztette elő, akinek a bírói tisztségbe történő közelmúltbeli kinevezésére olyan körülmények között került sor, amelyek alapján megkérdőjeleződik a függetlensége. Az ombudsman ezért úgy véli, hogy maga a kérdést előterjesztő bíró, és így a kérdést előterjesztő bíróság nem minősül az EUMSZ 267. cikk értelmében vett, törvény által létrehozott, független bíróságnak, következésképpen e bíróság nem fordulhatott a Bírósághoz. A főtanácsnok e tekintetben rávilágít, hogy az EUMSZ 267. cikk keretében a „bíróság” fogalma funkcionális jellegű: azon nemzeti szervek azonosítására szolgál, amelyek – amennyiben igazságszolgáltatási feladatokat látnak el – előzetes döntéshozatali eljárással összefüggésben a Bíróság partnereivé válhatnak. Az előzetes döntéshozatali eljárás a bíróságok, nem pedig személyek között hozta létre az igazságszolgáltatási együttműködést. A szereplők jogi elemzésének szükségképpen strukturális és intézményi kérdésekre kell összpontosítania. E tekintetben e szervnek a tagállamok intézményi keretén belüli jellege, jogállása és működése a meghatározó. Ezzel szemben ezt az elemzést soha nem annak ellenőrzésére szánták, hogy az ezen intézményhez tartozó és az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet előterjesztő ítélkező testületben eljáró konkrét személyek személyes szinten megfelelnek-e az EUMSZ 267. cikk szerinti kritériumoknak. Véleménye szerint a jelen ügyben előzetes döntéshozatal iránti kérelmet előterjesztő bíró kinevezési eljárásának lehetséges hiányosságai és/vagy e bíró igazságügyi miniszterhez / legfőbb ügyészhez fűződő, állítólagos személyes és szakmai kapcsolatai eredményezhetik az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése és/vagy a Charta 47. cikke megsértésének a megállapítását. Ugyanakkor feltéve, hogy a teljes igazságszolgáltatási intézmény nem került „befolyás alá”, amely így már nem tekinthető

bíróságnak, az előbbieket nem eredményezhetik automatikusan valamely tagállami legfelsőbb bíróság előzetes döntéshozatalra utaló végzésének az elfogadhatatlanságát.

A főtanácsnok ezt követően azt pontosítja, hogy miként kell elvégezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése és a Charta 47. cikke szerinti bírói függetlenség elvének való megfelelés értékelését. Emlékeztet arra, hogy a kinevezés tekintetében választott alkotmányos modelltől függetlenül „meg kell győződni afelől, hogy a kinevezésről szóló határozatok elfogadására vonatkozó érdemi feltételek és eljárási szabályok olyanok legyenek, hogy az érdekelt kinevezését követően az egyénekben ne merüljön fel jogos kétség az érintett bírák külső tényezők általi befolyásolhatatlanságát, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában való semlegességét illetően”. A bírói függetlenség elve tiszteletben tartásának értékelése érdekében a nemzeti bíróságnak tehát valamennyi releváns körülményt meg kell vizsgálnia, és adott esetben figyelembe kell vennie a helyzetre esetlegesen alkalmazandó nemzeti intézkedések sajátos indokait és céljait. Ebben az összefüggésben mind a formai és intézményi körülmények, mind pedig az ügyspecifikus körülmények relevánsak lehetnek a szóban forgó ügy jellemzőitől és az alkalmazandó uniós rendelkezés(ek)től függően. E körülmények jelentőségét nem önmagában vagy elkülönülten kell értékelni, hanem a tágabb jogi és intézményi környezetre tekintettel együttesen.

Bobek főtanácsnok ezt követően azt vizsgálja, hogy a megtámadott ítéletet meghozó bíróság egyik bírójának (FO bíró) bírói tisztségbe történő első kinevezésével kapcsolatos körülmények, amely kinevezésre a Lengyel Népköztársaság kommunista rendszerében került sor, hatással vannak-e igazságszolgáltatási feladatainak jelenlegi ellátása során a függetlenségére. Arra a megállapításra jut, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló végzés alig szolgál konkrét magyarázatokkal azon kérdést illetően, hogy mely személy, intézmény vagy szerv lehet az, amely jelenleg indokolatlan nyomást gyakorolhatna FO bíróra, és hogy FO bíró esetleg miért engedne e nyomásnak. A főtanácsnok tanácsstalanságának adott hangot általánosabban véve azzal kapcsolatban, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdéséből és/vagy a Charta 47. cikkéből eredő szabályok és normák miként alkalmazhatók az 1989-et megelőző lengyelországi bírói kinevezésekre. Semmi nem utal ugyanis arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott nemzeti szabályok – bár több évtizede nincsenek már hatályban – hogyan válhatnak ki ma is bizonyos hatást. Valójában minden olyan igazságszolgáltatási beavatkozás, amely érvénytelenítené az FO bíróhoz hasonló nemzeti bíró által hozott határozatokat pusztán amiatt, hogy őt bírói tisztségbe első alkalommal a Lengyel Népköztársaság idején nevezték ki, újonnan elfogadott „lusztrációs” intézkedésre hasonlítana. A főtanácsnok azonban kétségeit fejezi ki abban a tekintetben, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által felvetett intézkedéshez hasonló intézkedés jelenleg összeegyeztethető lenne az uniós joggal. Több olyan potenciális kérdést is lát, amelyek az EUSZ 2. cikkre (jogállamiság) és a Charta 47. és 48. cikkére (jogszerű eljárás) tekintettel felmerülhetnek. A főtanácsnok ezenkívül hangsúlyozza, hogy egy ilyen intézkedés évtizedekkel a kommunista rendszer bukását követő meghozatala nem tűnik objektíve szükségesnek egy demokratikus társadalomban. A főtanácsnok ezért úgy véli, hogy pusztán az a tény, hogy bizonyos bírákat első alkalommal a Lengyel Népköztársaság idején nevezték ki bírói tisztségbe, önmagában nem alkalmas arra, hogy kétségbe vonja jelenlegi függetlenségüket. Következésképpen a nemzeti bíróság által hivatkozott körülmények nem alkalmasak arra, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése és a Charta 47. cikke alkalmazásában megkérdőjelezzék az FO bíróhoz hasonló nemzeti bíró függetlenségét és pártatlanságát.

Az a tény, hogy a megtámadott ítéletet meghozó tanács bizonyos tagjai kinevezésére a Krajowa Rada Sądownictwa (nemzeti igazságszolgáltatási tanács, Lengyelország, a továbbiakban: KRS) – Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság, Lengyelország) által alkotmányba ütközőnek minősített összetételében hozott – határozata alapján került sor, szintén nem alkalmas arra, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése és a Charta 47. cikke alkalmazásában megkérdőjelezze valamely nemzeti bíró függetlenségét és pártatlanságát. A főtanácsnok szerint valójában semmilyen „indíték, eszköz és lehetőség” nem mutatható ki a jelen ügyben szereplő bírák függetlenségének esetleges hiánya tekintetében. Konkrétan azon kétségének ad hangot, hogy jelenleg bárki képes lenne e bírákra kinevezési eljárásuk következtében vagy e kinevezés körülményeinek figyelembe vételével indokolatlan nyomást gyakorolni, és hogy e bírák engedni kényszerülhetnének e nyomásnak.

Végezetül, a főtanácsnok szerint, az, ha olyan bírák maradnak továbbra is hivatalban, akik politikai, személyes vagy egyéb nyomásnak vannak kitéve, a jogállamiságon alapuló jogrendszer és a hatalommegosztáson nyugvó demokrácia lényegét támadja. Az Alapjogi Charta független, pártatlan és a törvény által megelőzően létrehozott bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot biztosító 47. cikke annak vizsgálatára kötelezi a nemzeti bíróságokat, hogy a valamely bíró kinevezésére irányuló eljárást érintő szabálytalanság alkalmas-e az uniós jog által biztosított jogok megsértésére. Amennyiben e tekintetben valós és komoly kétség merül fel, e kérdést hivatalból kell vizsgálni. A bírák elmozdíthatatlanságának elvével nem ellentétes, ha a nemzeti bíróságok elvégzik ezt a vizsgálatot.

EMLÉKEZTETŐ: A főtanácsnok indítványa nem köti a Bíróságot. A főtanácsnok feladata, hogy teljesen pártatlanul és függetlenül eljárva a rábízott ügy jogi megoldására vonatkozó javaslatot terjesszen a Bíróság elé. A Bíróság bírái most kezdik meg a tanácskozást a jelen ügyben. Az ítéletet későbbi időpontban hozzák meg.

EMLÉKEZTETŐ: Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a tagállami bíróságok számára, hogy az előttük folyamatban lévő jogvita keretében az uniós jog értelmezésére vagy valamely uniós jogi aktus érvényességére vonatkozó kérdést terjesszenek a Bíróság elé. A Bíróság nem dönti el a tagállami bíróság előtti jogvitát. A nemzeti bíróság feladata, hogy az ügyet a Bíróság határozata alapján elbírálja. E határozat a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

Az ismertetés napján az indítvány [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon.

Sajtófelelős: Lehóczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499

*A főtanácsnoki indítvány ismertetésekor készített képfelvételek elérhetők:
[„Europe by Satellite”](#) ☎ (+32) 2 2964106.*